

Gönderim Tarihi: 16.06.2025

Kabul Tarihi: 22.10.2025

**ALTIN IŞIK ADLI ESERİN HALK EDEBİYATI UNSURLARI
AÇISINDAN İNCELENMESİ**
**Analysis of the Book Titled Altın Işık (The Golden Light) in Terms of Elements of
Folk Literature**

Aykut Yaşar KOTANCI

Dr. Öğr. Üyesi; Kafkas Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü
a_kotanci@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0001-9986-2636

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Milli Edebiyat akımının öncülerinden olan Ziya Gökalp halk için halktan beslenen bir edebiyat oluşturmak amacıyla milli ve manevi değerlere yönelmenin gerekli olduğunu düşünen önemli bir edebiyatçı aynı zamanda bir sosyologdur. Türk halkının geçmiş dönem edebi ürünlerine ve Türk kültür tarihine olan hâkimiyeti ve yeni dönemde üretilecek olan edebi metinlerde onlardan yararlanmak istemesi yazarı milli kimliğe sahip eserler üretmeye sevk etmiştir. Bunlardan biri de ilk olarak 1922 yılında yayınlanan Altın Işık adlı eseridir. Çalışmada şekil ve muhteva bakımından halk edebiyatı numunelerine ait örnekler barındıran eser, içerdiği halk edebiyatı unsurları, geçiş dönemleri, inanışlar ve dua-beddualar açısından incelenmiştir. Varılan noktada eserin halk edebiyatı örneklerinden olan türkü, koşma, mani, destan, deyim ve bilmeceler gibi sözlü edebiyat numunelerini içerdiği görülmekle birlikte kadim Türk metinlerinden olan Dede Korkut anlatılarından yararlandığı da görülmüştür. Ayrıca yine eserde yer alan metinlerden hareketle yazarın hem tarihsel derinliği olan metinleri yorumlaması hem de özgün metinler ortaya koyması esnasında yakın Türk tarihine dair önemli olayları sembolik biçimlerde ele aldığı görülmüştür. Bu bağlamda eserde yer alan hikâye kahramanlarından bazılarının yazarın da ifadeleriyle Türkiye, İslam, İzmir, Edirne, İngiliz veya Yunan şeklinde karşılık bulması kadim Türk edebi metinlerinden yararlanılarak ortaya konulan eserin aynı zamanda o gün için henüz güncel sayılan sosyal ve siyasal durumlardan beslendiğini göstermesi bakımından değerlidir.

Anahtar Kelimeler: / Ziya Gökalp, Altın Işık, Halk Edebiyatı, İnceleme

Abstract

Ziya Gökalp, one of the pioneers of the National Literature movement, is an important literary figure and a sociologist who thinks that it is necessary to turn towards national and spiritual values in order to create a people-fueled literature for the people. His mastery of the past literary works of the Turkish people and his desire to benefit from them in the literary texts to be produced in the new period led the author to produce works with national identity. One of them is his work called Altın Işık (The Golden Light), which was first published in 1922. In the study, the work, which contains samples of folk literature in terms of form and content, was analyzed in terms of the elements of folk literature, transition periods, beliefs, blessings, and curses. At this point, it is seen that the work contains examples of oral literature such as folk songs, koşmas (a traditional Turkish folk lyric poem), manis (a Turkish folk quatrain), epics, idioms, and riddles, and it is also seen that Dede Korkut narratives, one of the ancient Turkish texts, are drawn upon. In addition, based on the texts in the work, it has been observed that the author handled important

events in recent Turkish history in symbolic forms both in interpreting texts with historical depth and in creating original texts. In this context, the fact that some of the heroes of the stories in the work correspond to Türkiye, Islam, Izmir, Edirne, British or Greek, with the author's expressions, is valuable in terms of showing that the work, which was created by making use of ancient Turkish literary texts, was also fed by social and political situations that were still considered relevant for that day.

Keywords: Ziya Gökalp, *Altın Işık* (The Golden Light), Folk Literature, Analysis

1. GİRİŞ

1908 sonrası dönemde milliyetçilik ve halkçılık akımları, her alanda olduğu gibi edebiyat alanında da etkilerini göstermiş böylelikle “milli edebiyat” cereyanı sayesinde ulusal kaynaklara yönelme ilkesi benimsenmiştir. Zira milli bir mevcudiyet mücadelesi verilirken gerek halkın gerekse yazar ve şairlerin yönelmek zorunda oldukları yegâne kaynak kendi kültür ve kimlikleridir. 1911 yılında Genç Kalemler Dergisi’nde yayınlanan “Yeni Lisan” adlı makale Milli Edebiyat Dönemi’nin başlamasında etkili olmuş ve bu makale Milli Edebiyat’ın yol haritası sayılmıştır. Milliyetçilik hareketi altında Ömer Seyfettin, Ali Canip Yöntem ve Ziya Gökalp gibi edebiyatçılar Genç Kalemler Dergisi’nde toplanarak büyük bir akımın öncüleri olmuşlardır. Sade ve duru bir Türkçe ile yazma fikri kısa zamanda pek çok isim tarafından kabul görmüştür. Dilde başlayan bu sadeleşme fikri zamanla içerik bakımından da bir öze dönüşü beraberinde getirmiş böylelikle Ziya Gökalp, Rıza Tevfik ve Köprülüzâde Mehmet Fuat’ın gibi isimler Halk Edebiyatı alanındaki araştırmalar yapıp yazılar kaleme almışlardır (Gülşen, 2019).

Bu dönem için, Ziya Gökalp’in “Sanat” şiiri, “Milli Edebiyat’ın asıl poetikası” olarak düşünülebilir (Yetiş, 1999, s. 276). 1917 yılında yayımlanan bu şiirle Gökalp, okuyucuyu Türk tarihini ve milli kültürünü en salt haliyle karşımıza seren destanlar dönemine götürür. Çünkü Gökalp, Milli Edebiyat’ın asıl temellerinin atılması için öze dönmenin esas olduğunu sıkça vurgular. Bu özü de destanlarda aramanın oldukça doğru bir yaklaşım olduğu söylenebilir. Ayrıca Mehmet Emin Yurdakul’un “Biz Nasıl Şiir İsteriz” isimli eserinde yer alan;

“Biz o şiiri isteriz ki çifte giden babalar,
Ekin biçen genç kızlarla, odun kesen analar,
Yanık sesin dinlerlerken gözyaşların silsinler” (Yurdakul, 2007, s. 30).

İfadelerinden hareketle şiirin halkın hemen her kesimine yönelmesi gerektiği açıkça vurgulanmıştır. Bu bağlamda folklorik öğeler yeni şiir anlayışının temelini oluşturan unsurlardan biri haline gelmiştir. Elbette folklorik öğeler yalnızca yeni şiirin değil aynı zamanda modern ulus

inşasının kültürel temelini oluşturmaları bakımından da değerlidir. Milliyetçilik, ortak bir kimlik duygusu yaratmak üzere geçmişin seçilmiş unsurlarını günümüze taşıırken folklor ise bu kimliğin duygusal, sembolik ve malzemesini oluşturur. Halk hikâyeleri, fıkralar, destanlar, türküler ve atasözleri bir ulusun özü olarak yorumlanır ve böylece folklor milli kimliğin temel dayanağına dönüşür. Bu bağlamda folklor yalnızca halkın kültürel belleği değil aynı zamanda milliyetçi söylemin halk adına temsilde bulunduğu bir sahne olur. Milli Edebiyat Dönemi'nde birçok şair ve yazar, edebiyatın halk ile iç içe olması gerektiği, sade bir dil kullanılması gerektiği ve yabancı kelimelerin dilimizden atılması gerektiği gibi hususlara sıkça değinmiştir. Ziya Gökalp "Sanat" adlı şiirinde de hece veznine ve halkın kullandığı dile yönelme isteğini ayrıca dilimizi yabancı sözcüklerden kurtarmamız gerektiği açıkça belirtilmiştir.

"Aruz sizin olsun, hece bizimdir,
Halkın söylediği Türkçe bizimdir,
"Leyl" sizin, "şeb" sizin, "gece" bizimdir,
Değildir bir mana üç ad'a muhtaç" (Gökalp, 1976, s. 25).

Bu noktadan yola çıkarak Milli Edebiyat şairleri genellikle eserlerinde halkın kullandığı dili kullanmaya yönelmişlerdir denilebilir. Böylece birçok folklor unsuru da eserlerin içinde varlığını oluşturmaya başlamıştır. Ziya Gökalp, "Türkçülüğün Esasları" kitabında bir milletin medeniyetini yüksek seviyelere çıkarmak için harsa yönelmesi gerektiğini vurgulayarak halkın geleneklerine, diline, örfüne, kültürüne büyük önem vermiştir. Bu hususlar göz önünde bulundurularak Ziya Gökalp'in "Altın Işık" adlı eseri halk edebiyatı unsurları açısından değerlendirilmiştir.

Gerek yazıları gerekse düşünceleri ile edebiyata olduğu kadar kurulan yeni cumhuriyetin siyasal yapısına da tesir eden Gökalp, iyi bir yazar olmasının yanı sıra bir sosyolog olmasının da getirdiği hassasiyetle mensubu olduğu Türk milletinin folklor numunelerini geleceğe aktarmanın yolunu masal ve hikâyeler kaleme almakta bulmuştur. Kaleme aldığı bu hikâyeler ile kadim Türk milletinin hemen hemen bütün sosyal yapılarından ve hassasiyetlerinden basit bir dil ve üslup kullanarak bahsetmiş böylelikle geleneklerin geleceğe aktarılmasında edebiyattan hakkıyla yararlanmışır.

Gökalp'in Altın Işık adlı eseri, içerisinde yer alan hikâye ve anlatıların kadim Türk sözlü anlatım geleneğinden beslenen metinler olmaları bakımından halk edebiyatının muhtelif unsurlarını barındırır. Ayrıca Türk Edebiyatı'nın kilometre taşlarından sayılan Kitab-ı Dedem Korkut Ala Lisan-ı Taifeyi Oğuzan'a ait Deli Dumrul ve Aslan Basat hikâyelerinin

modernize edilmiş hallerine yer vermesi bakımından önemlidir. Bu nedenle gerek masallar gerek türküler gerekse destan parçalarının temelini oluşturduğu bilinen eserin halk edebiyatı unsurları bakımından oldukça zengin bir içeriğe sahip olduğu söylenebilir. Bu bağlamda eser içerik açısından incelenmiş olup barındırdığı halk edebiyatı unsurları tespit edilmiştir.

2. ALTIN IŞIK ESERİNDE YER ALAN HALK EDEBİYATI UNSURLARI

2.1. Türkü

Bir ezgi eşliğinde icra edilen halk şiirlerinin her türlüşünü belirtmek için en çok kullanılan tanım türküdür (Boratav, 1999, s. 44) şeklindeki tanımı yapan Boratav’a göre türkülerin mutlaka birer ezgileri olmalıdır. “Büyük Türk Sözlüğü”nde türkü kelimesinin aslının türkü’den geldiği belirtilerek, türkünün, Türk halk musikisinin en yaygın formu olduğu, bunun da klâsik musikideki şarkı karşılığında kullanıldığı ifade edilmiştir (Yakıcı, 2007, s.34). Ancak anlatım esasına dayalı metinlerin icra anlarına şahit ol(a)madan eserlere yazılı kaynaklardan ulaşan araştırmacılar açısından bu durumun büyük bir eksikliği olduğu bilinmektedir. Buna karşın şiir şeklinde verilen eserlerin muhtevasında yer alan nakaratların varlığı onların türkü olduklarını göstermesi bakımından değerlidir. Zira türkülerde ahengi artırıcı unsur olarak nakaratlar ve ilave sözler kullanıldığı bilinmektedir (Altınkaynak, 2015, s. 90). Kimi zaman da ilgili bölümde doğrudan parçanın bir türküye ait olduğunun ifade edilmesi ile söz konusu metnin türkü olduğu anlaşılmaktadır. Türküler kaynakları bakımından anonim olabildikleri gibi herhangi bir halk ozanına ait özel besteler şeklinde de karşımıza çıkabilirler. Altın Işık eserinde karşımıza çıkan başlıca türküler;

Keloğlan adlı masalda yer alan;
“Ey yalancı süt annemiz!
Sen istedin bizi yemek,
Senden daha kurnazız biz,
Çektik senden türlü yemek,
Dev karısı, dev karısı!
Gitti balın tam yarısı” (Gökalp, 2007, s. 15).

Nar Tanesi adlı masalda yer alan;
“Ey gülleri seven! Sen bir güzelsin!
Bana karşı gül ki bahtım da gülsün!
Sorma kimdir yârim o da sultandır.

Darılmazsan adı onun da Gülsün” (Gökalp, 2007, s. 36-37).

2.2. Koşma

Âşık şiirinin bir diğer nazım şekli olan koşma genelde hece ölçüsünün on birli kalıbı ile ve abab cccb şeklinde oluşturulan, genelde dörtlükler halinde ve dörtlük sayısı üç ile beş-bazen daha da fazla- arasında değişen şiir şeklidir (Balkaya, 2017, s. 38). Dizdaroğlu (Dizdaroğlu, 1969) ise koşmanın günümüzde on bir heceli dörtlüklerden meydana geldiğini ve saz şairlerinin ortaya koydukları eserleri için kullanıldığını belirtir ve halk şairi için koşmanın, belli bir biçime göre değil belli bir ezgiye göre söylenen şiir olduğunu ifade eder. Altın Işık eserinde yer alan koşmalar da ezgiyle söylenen türküler gibi genellikle öncesinde kullanılan “gönlünden böyle bir koşma fırladı” (Gökalp, 2007, s. 7) tarzında haber cümlelerinin ardından gelmektedir.

Keloğlan adlı masalda yer alan;
 “Burada sevinç yok, dert çok, keder çok,
 İsterim bir altın yarda varayım:
 Talihim arayıp bulmadı beni.
 Bari ben gezeyim, onu arayım” (Gökalp, 2007, s. 10).

“Diyorlar, herkesin nasibi varmış
 Ona rastgelmedim ben bu toprakta...
 Burada değilse başka yerededir:
 Gideyim, arayım onu uzakta” (Gökalp, 2007, s. 10).

Pekmezci Anne adlı masalda yer alan:
 “Pekmezci Anneyim, pekmez satarım.
 Gamlı gönüllere sevinç katarım.
 Tatlı masallarım ruha ilaçtır,
 Kalplerden her derdi söker, atarım” (Gökalp, 2007, s. 54).

2.3. Mani

Mani genellikle dört mısralık tek bentten oluşan ve hece ölçüsünün yedili kalıbıyla söylenen nazım şeklidir (Balkaya, 2017, s. 37). Eserde yer alan maniler söz konusu tanıma uygun olmakla birlikte mani şeklinde yazılan kimi içeriklerin başlıkları masal olarak verilmiştir. Bazılarının öncesinde “... şu masalı söyledi” şeklinde bir de giriş cümlesi vardır. Bu cümleler okuyucuyu ve/veya dinleyiciyi ardından gelecek anlatım esasına dayalı metne hazırlık yapmaları yönünde uyaran kalıplaşmış başlangıç formelleridir.

Nar Tanesi adlı masalda yer alan:

“Altın gibi azizdim
Şeker gibi lezizdim
Saltanat ağacında
Yetişmiş tek filizdim

Naz bağındaki gül iken
Oldum bir kaba diken
Sebep bir nar tanesi
Keloğlan’a vardım ben” (Gökalp, 2007, s. 40).

Keşiş Ne Gördün adlı masalda:

“Yar yatar gördüm
Gül kocar gördüm
Nazlısından ayrılmış
Kendini göçer gördüm” (Gökalp, 2007, s. 48).

Pekmezci Anne adlı masalda yer alan:

“Ahmet gördü bir kuru;
Düştü gönlü hevese:
Tuttu bir dişi kumru,
Koydu onu kafese...

Küçücük kız kardeşi
Dedi “Ver onu bana!”
Severdi o mehveşi,
Dedi “Al, olsun sana!” ...

...Bu sözleri söylerken,
Açtı küçük zindanı...
İki kuş uçup birden
Boyladılar ormanı...” (Gökalp, 2007, s. 55-56)

2.4. Masal

Masal, sözlük anlamı olarak daha çok çocuklara anlatılan, olağan ve olağanüstü, hemen hemen tamamen hayâli olaylara ve kahramanlara yer veren hikâye (Fidan, ve diğerleri, 2004, s. 1908) şeklinde tanımlanan, olayları masal ülkesinde cereyan eden, hayal mahsulü olduğu halde dinleyicileri inandırabilen bir sözlü anlatım türüdür (Sakaoğlu, 2012, s.17). Barındırdıkları olağanüstülükler bakımından fantastik bir türün temsilcisi olan masallar aynı zamanda ait oldukları toplumların tüm sosyo-kültürel yapısına ışık tutan metinlerdir. Bu bağlamda değerlendirildiklerinde

masallar, mitler, destanlar, halk öyküleri, bilincin bilinçdışı ile karşılıklı etkileşim içinde yapılandığı ortak (kolektif) ürünlerdir; binyıllar boyunca yaşanagelmiş, sınanmış zihin modellerini, iç ve dış gerçeklikle bağlantı içinde sahnelerler (Saydam, 2014-15, s. 50). Zihinsel tasavvura dayalı metinler olmalarına karşın gerçeğe iç içe yapıları nedeniyle masallar gerçeğin küçük dokunuşlarla ortadan kaldırılmasıyla birlikte hayali anlatımlara dönüşürler. O zaman gerçek dünya tersyüz edilerek sunulur. Bu aslında masaldaki “bir varmış, bir yokmuş” formelini yansıtır (Türkmen ve Yeşil, 2015, s. 570). Altın Işık adlı eserde yer alan anlatılar masal tanımında yer alan formelleri karşılamalarının yanı sıra bizzat başlık olarak da masal adı altında kaleme alınan metinlerdir. Ayrıca doğrudan eserde yer almamasına karşın kahramanlar tarafından anlatıldığı söylenen masallar için kullanılan; “masalları hep ahlâkı yükseltecek bilgilerle dolu idi (Gökalp, 2007, s. 56)” ifadesi ile metinlerin Bascom tarafından folklorun işlevleri arasında gösterilen “*kültürün onaylanması ve ritüelleri gözlemleyen ve icra edenlerin ritüellerinin ve kurumlarının doğrulanması* (Bascom, 2014, s. 79)” işlevini karşıladıkları da görülür. Böylece halkın geçmişinden gelen sosyo-kültürel birikim ile ahlâk paradigması anlatılar aracılığıyla korunarak gelecek nesillere aktarılır.

Altın Işık kitabı içerisinde yer alan masallar; Keloğlan, Tembel Ahmet, Kuğular, Nar Tanesi, Keşiş Ne Gördün, Pekmezci Anne, Yılan Bey’le Peltan Bey, Küçük Hemşire ve Kolsuz Hanım’dır. Bunlardan Kolsuz Hanım ve Küçük Hemşire on birli hece ölçüsü ile koşma şeklinde yazılmış masallardır.

2.5. Destan

Destanlar, konu sınırlaması olmaksızın âşık tarafından destan yapmaya değer bulunan bir vak’ayı, bir cismi veya kavramı hikâye ederek anlatan ve sözlü kültür ortamında, âşığın ele aldığı konuyu anlatım tutumuna bağlı olarak geleneksel âşık havaları eşliğinde icra ettiği türüdür (Çobanoğlu, 2000, s. 3). Destan nazım şekli koşma ile genelde hacim bakımından farklılık gösterir. Koşma nazım şekli ile kafiye düzeni çoğu zaman aynıdır. Ancak koşmalar genelde 3 ile 5 bent arasında değişirken destanlar en az 5 bent olmak üzere sayısız bentten oluşabilirler (Balkaya, 2017, s. 41). Şeklindeki tanımdan ziyade Altın Işık eserinde yer alan metinler zaten Türk Edebiyatı’nın en önemli metinlerinden olan ve Fuad Köprülü’nün ifadesiyle; Bütün Türk Edebiyatını terazinin bir gözüne, Dede Korkut’u öbür gözüne koysanız, yine Dede Korkut ağır basar” şeklinde ifade ettiği Dede Korkut Hikâyeleri içerisinde yer alan destan boylarından bazılarıdır.

Kitapta koşma şekliyle yer alan ve tarihi hadiselerden beslendiği için menkıbe de denilen Aslan Basat ve Deli Dumrul anlatıları destana örnek teşkil etmektedir.

2.6. Deyimler

Anonim halk edebiyatının hacimsel açıdan en küçük birimlerinden olan deyimler sıklıkla atasözleri ile karıştırılırlar. Ancak deyimler, atasözleri gibi tam bir cümle yapısına sahip değildirler. Zira deyimler bir olayı, durumu veya fikri özetleyen, en az bir kelimeden oluşan ve genellikle gerçek anlamlarının dışında farklı bir anlama sahip olan, özel anlamları belirli bir kurala bağlanamayan kalıplaşmış söz (Kaya, 2010, s. 531) şeklindeki tanımları ile atasözlerinden ayrılırlar. Ancak her şekilde kullanım amaçları anlatımı güçlendirmek ve az sözle çok şey anlatmayı hedefleyen deyimlerden eserde yer anlatılarda sıklıkla yararlanıldığı görülmektedir.

Gönlünden böyle bir koşma **fırladı**. (Keloğlan Masalı)

Birkaç saniye sonra tamamıyla **aklı başına geldi**. (Tembel Ahmet Masalı)

Bu seyahatten çok **zevk alıyordu**. (Kuğular Masalı)

Köşkün güzelliğine **hayran oldu**. (Kuğular Masalı)

Uğradığı bu hakaret **ona çok acı geldi**. (Nar Tanesi Masalı)

Gülsün Sultan büyük bir **merak duydu**. (Nar Tanesi Masalı)

Nasıl oluyor da **gönül vermiyor**? (Nar Tanesi Masalı)

Saraydan kaçarak **yola düştüler**. (Nar Tanesi Masalı)

Derin bir **uykuya daldı**. (Keşiş Ne Gördü Masalı)

Vefasızlık ettiği için **vicdan azabı duyuyordu**. (Keşiş Ne Gördü Masalı)

Dokunur dokunmaz yere düşerek **can verdi**. (Yılan Bey'le Peltan Bey)

2.7. Bilmece

Halk edebiyatı ürünlerinin hacimsel olarak en küçüklerinden biri olan bilmeceler hakkındaki en genel tanım Şükrü Elçin tarafından yapılmıştır. Elçin'e göre bilmeceler, doğa unsurları ve bu unsurlara bağlı olayları ayrıca insan, hayvan ve bitki gibi canlılar ile eşyayı, akıl, zekâ veya güzellik bakımından soyut kavramlarla kapalı bir şekilde yakın-uzak ilişkiler ve çağrışımlarla düşünce, muhakeme ve dikkatimize çekerek bulmayı hedefleyen kalıplaşmış ifadelerdir. (Elçin, 1986, s. 607). Bu bağlamda bilmeceler, mantık dâhilinde bilinen kavramların çağrışımlar yoluyla bulunmasına yarayan ve açar ifadeler içeren halk edebiyatı ürünleridir. Eserde yer alan bilmece örnekleri ise kahramanların arzu ettikleri durumları karşı tarafa bildirmek için nesneler üzerinden fikir yürütülmesine dayalı olarak soru sormaları şeklinde karşımıza çıkar.

“Bostancıbaşı istenilen karpuzları getirdi. Sultanlardan her biri kendininkine adını yazarak, karpuzları padişaha gönderdiler. Padişah karpuzları birer birer kesti. Kızlarının bu bilmecesindeki manaları anladı” (Gökalp, 2007, s. 20).

“Şehzade bir tepsinin içine bir parça altın, bir parça şeker, bir gül, bir diken, bir nar tanesi koyarak baş kalfa ile hamama gönderdi. Hanımlardan hangisi bu tepsideki bilmeceye cevap verirse şehzade onu alacaktır.” (Gökalp, 2007, s. 39)

3. ALTIN IŞIK ESERİNDE YER ALAN GEÇİŞ DÖNEMLERİ

3.1. Doğum

Doğum aileye yeni bir bireyin katılmasının yanı sıra neslin devamlılığı ve insan hayatının sürdürülebilirliği açısından oldukça bir önemli bir sosyal olaydır. Doğum olayı, gerek öncesi gerek esnası gerekse sonrası olarak farklı zaman dilimlerinde doğanın ve doğurulanın sağlıkları açısından gerçekleştirilen bir takım pratikleri barındırır. Her ne kadar erkek çocuk makbul tutulsa da, kız çocuklar da sevinçle karşılanır. Ailelerin beklentisi doğacak ve doğum yapacak kişilerin sağlıklı olmasıdır (Altınkaynak, 2019, s. 159). Bu bağlamda doğum hadisesi Doğum yalnızca bebeğin dünyaya gelme anıyla sınırlı bir durum olmayıp öncesi ve sonrası için yapılan hazırlıklar ile başlı başına bir ritüel halini almaktadır. Söz konusu ritüeller yaşanan coğrafya başta olmak üzere sosyal, kültürel ve ekonomik nedenlerle değişiklik göstermelerine karşın hemen her toplumda görülmektedir. Bu nedenle Türk düşün sisteminin edebi yansımalarından olan Altın Işık adlı eserde de doğum olayının belli ritüeller gerektiren sosyal bir durum olduğu görülmektedir.

Nar Tanesi adlı masalda;

“Hele ilk çocuğumuz dünyaya gelince bahtiyarlığımız iki kat olacak, o vakit yeniden kırk gün kırk gece düğün yapacağız, değil mi (Gökalp, 2007, s. 39)?

Aslan Basat destanında yer alan;

Duaya yürekten el açtı şölen,

Oruz’a bir oğul istedi gökten:

Hepsinde itimat vardı duaya,

Dokuz ayla on gün girdi araya!

Oruz’a bir oğul verdi Yaradan,

Talihi kurtuldu artık karadan” (Gökalp, 2007, s. 112)...

Kolsuz Hanım adlı masalda;

“Doğdu bu hanımdan iki mehzade,
Ay, Yıldız: Bir sultan, bir de şehzade” (Gökalp, 2007, s. 70).

3.2. Evlilik

Evlilik, toplumun en temel birimi olan aileyi teşkil etmek amacıyla iki bireyin hayatlarını birleştirme kararı almaları neticesinde yaşadıkları toplumların sosyal gerekliliklerini yerine getirerek birlikte yuva kurmaları durumudur. Farklı toplumlar evlilik için farklı tanımlar yapabilirler veya farklı kişilerin bireysel evlilik tanımları olabilir ancak en genel şekliyle, evlenme, geçiş törenleri içinde yapısının karmaşıklığı ve içeriğindeki ayrıntıların zenginliği bakımından hem çok ilginç, hem de incelenmesi çetin bir gelenektir (Boratav, 1973, s. 204). Çünkü her toplumun kendi sosyal ve kültürel dinamiklerinden beslenen ayrıca sahip oldukları ekonomik koşullar tarafından şekillendirilen birbirinden farklı evlilik ritüelleri vardır. Ancak hemen hepsinin ortak yönü kişilerin hayatlarının öncesi ve sonrası şeklinde iki farklı zaman dilimine ayrılmasına neden olan kişisel ve toplumsal farklılıklardır. Evlilik ritüelleri evliliğin öncesi, hazırlıkları ve sonrası şeklinde birbirinden bağımsız geleneklerin gerçekleştirilmesi ile tamamlanır. İncelenen eserde evlenme arzusundaki kız kardeşler durumu padişah babalarına bildirmek için ona biri vakti geçmiş biri vakti geçmek üzere bir diğeri ise tam olgunluğa erişmiş üç karpuz gönderirler. Böylece baba kızlarının isteklerinden haberdar olur.

“Bostancıbaşı istenilen karpuzları getirdi. Sultanlardan her biri kendininkine adını yazarak, karpuzları padişaha gönderdiler. Padişah karpuzları birer birer kesti. Kızlarının bu bilmecesindeki manaları anladı” (Gökalp, Altın Işık, 2007, s. 20).

Nar tanesi adlı masalda evlilik öncesi ritüellere örnek oluşturabilecek durum ise genç şehzadenin evlenmek istediği kıza yalnızca onun anlayabileceği şekilde hazırladığı bir bilmecedir. Ayrıca bilmecenin şehzade ile evlenmek isteyen kızların bir araya geldikleri hamamda sorulması da yine evlilik öncesi ritüellerden biridir.

“Şehzade bir tepsinin içine bir parça altın, bir parça şeker, bir gül, bir diken, bir nar tanesi koyarak baş kalfa ile hamama gönderdi. Hanımlardan hangisi bu tepsideki bilmeceye cevap verirse şehzade onu alacaktır deyiniz ve fakir olsun zengin olsun mutlaka her hanıma bu tepsiyi gösteriniz dedi” (Gökalp, 2007, s. 39).

Kuğular adlı masalda genç kız üvey annesi tarafından kuğuya dönüştürülen kardeşlerini kurtarmak için hiç konuşmadan on bir gömlek

örmek zorundadır. Bu sırada kendisini gören genç bir padişah ona âşık olur ve kendisiyle evlenmek isteyip istemeyeceğini sorar. Ancak kesinlikle konuşmaması gereken genç kız padişaha cevap vermez. Bunun üzerine vezirleri “sükût ikrardandır” diyerek kızı padişahın sarayı götürür ve düğün yaparlar.

“Kıza “bana varır mısın?” diye sordu. Yine cevap yok. Vezirleri “sükût ikrardandır(susmak, kabul anlamındadır)” dediler, kızı bir arabaya koyarak genç padişahın sarayına göturdüler. Kırk gün kırk gece düğün yaptılar” (Gökalp, 2007, s. 32).

Pekmezci Anne başlıklı masalda padişah oğlunun âşık olduğu kızın babasını hac ziyaretinden dönüşünde vezirlerine karşılatır. Ardından huzuruna çağırarak Allah’ın emri ile kızını ister. Bu durum padişahın yönetici sıfatına karşın oğlunun evliliğini geleneksel usullere göre yaptığını gösterir.

“Padişah, tüccara, birçok iltifatlarla bulunduktan sonra, Allah’ın emriyle kızını veliahta vermesini rica etti” (Gökalp, Altın Işık, 2007, s. 57).

Tembel Ahmet adlı masalda;

“Kırk gün kırk gece düğün yapılarak şehzade ile Kara Gözlü Sultan muratlarına erdiler (Gökalp, 2007, s. 27).

Yılan Bey’le Peltan Bey adlı masalda;

Kırk kat gömleği birbiri üzerine giydikten sonra, üvey annesi ile beraber saraya gitti. O gece nikâhı kıyılarak gelin ettiler” (Gökalp, 2007, s. 58).

“Allah bizi bir mezarda çırılçıplak birleştirmekle birbirimize nikâhlanmış demektir. Şimdi nikâhımızı kendi kendimize de kıyabiliriz. Ben isterdim ki, dünyada ve ahirette birbirimizin yoldaşı olalım (Gökalp, 2007, s. 61).

3.3. Ölüm

Ölüm, içinde yaşanan hayatın sona erışı ile birlikte kimilerine göre yaşamın sonu kimilerine göre ise yeni ve bambaşka bir yaşamın başlangıcıdır. Kesin şekilde bilinen ise ölümün her halükarda bir son olduğudur. Ölüm kişisel bir olay gibi görünse de toplumları etkileyen ve birçok bilim dalına konu olan bir olgudur. Ölüm olgusu etrafında sayısız inanma, adet, töre, tören, kalıp davranışlar görülmektedir (Artun, 2005, s. 186). Elbette bu inanmalar ve kalıp davranışlar toplumdan topluma farklılık gösterebileceği gibi aynı toplum içerisinde bulunmalarına rağmen kişilerin

mevcut sosyal ve ekonomik durumlarına göre de değişiklik gösterebilirler. Ancak her koşulda ölüm olayı öncesi, esnası ve sonrası olarak ayrı zaman dilimlerinde ayrı ritüeller barındırır. Çalışmaya konu olan eserde karşımıza çıkan ölümlerden biri Kayı Selçuk'un ölümüdür.

Aslan Basat destanında;
Yaralandı Kazan, divrildi Oruz,
Kayı Selçuk öldü, askeri kaçtı,
Dede Korkut beyaz bayrağı açtı" (Gökalp, 2007, s. 120).
Basat dedi ona: "Sus, bre alçak,
Ne ev bıraktın, bizde ne ocak!
Kardeşim Selçuk'u vurdun, öldürdün,
Sonra, koyun eti gibi böldürdün!
Bıraktın ihtiyar babamı kolsuz" (Gökalp, 2007, s. 129)

3.4. İnanışlar

Ölüm, içinde yaşanan hayatın sona erişisi ile birlikte kimilerine göre yaşamın sonu kimilerine göre ise yeni ve bambaşka bir yaşamın başlangıcıdır. Kesin şekilde bilinen ise ölümün her halükarda bir son olduğudur. Ölüm kişisel bir olay gibi görünse de toplumları etkileyen ve birçok bilim dalına konu olan bir olgudur. Ölüm olgusu etrafında sayısız inanma, adet, töre, tören, kalıp davranışlar görülmektedir (Artun, 2005, s. 186). Elbette bu inanmalar ve kalıp davranışlar toplumdan topluma farklılık gösterebileceği gibi aynı toplum içerisinde bulunmalarına rağmen kişilerin mevcut sosyal ve ekonomik durumlarına göre de değişiklik gösterebilirler. Ancak her koşulda ölüm olayı öncesi, esnası ve sonrası olarak ayrı zaman dilimlerinde ayrı ritüeller barındırır. Çalışmaya konu olan eserde karşımıza çıkan ölümlerden biri Kayı Selçuk'un ölümüdür.

Aslan Basat destanında;
"Yaralandı Kazan, divrildi Oruz,
Kayı Selçuk öldü, askeri kaçtı,
Dede Korkut beyaz bayrağı açtı" (Gökalp, 2007, s. 120).
Basat dedi ona: "Sus, bre alçak,
Ne ev bıraktın, bizde ne ocak!
Kardeşim Selçuk'u vurdun, öldürdün,
Sonra, koyun eti gibi böldürdün!
Bıraktın ihtiyar babamı kolsuz" (Gökalp, 2007, s. 129)

3.5. Dua – Beddua

Dua, insanların acizyetlerinin farkında olup karşılaştıkları güç

durumları aşmak için teslimiyetlerini de belirterek Allah'tan çeşitli şeyler istedikleri dilek ifadeleridir. Ayrıca namaz ve hac gibi ritüeller esnasında ibadeti gerçekleştirmek için kullanılan dinsel ifadelerdir. Dualar öznesi ister kişinin kendisi isterse bir başkası olsun genellikle olumlu ifadelerle dile getirilirler. Beddualar kişilerin maruz kaldıkları haksız veya adaletsiz durumlar karşısında yine Allah'a sığındıkları duanın aksine olumsuz ifadeler barındıran niyet cümleleridir. İster alkış ve kargış, ister dua ve beddua diye adlandırılırlar, bu sözler, iyilik görüp minnet duyanlarla, kötü görüp canları yananların dillerinden hiçbir zaman düşmemiştir (Aça, Ekici , & Yılmaz, 2014, s. 210). Bu bağlamda yaşamın doğrudan kendisinden beslenen halk edebiyatı numunelerinde sıklıkla karşılaşılan ifadelerdir. İncelenen eserde de kahramanların kimi zaman kendileri kimi zaman bir başkası adına Tanrıdan dilekte bulunmak için duadan yararlandıkları görülmektedir.

“Gülsün Sultan ellerini göğse kaldırarak Keloğlan için dua etti” (Gökalp, Altın Işık, 2007, s. 36).

Eserde karşılaşılan bir diğer dua ise çocuk özlemi çeken padişah bir babanın Allah'tan bir evlat dilemesidir. Ancak padişah çocuksuz olmanın verdiği derin üzüntü ile duasında yılan olarak bile doğacak olsa bir çocuk sahibi olmak istediğini dile getirir. Böylece padişahın eşi hamile kalır ve bir yılan doğurur. Bu durum Alptekin'in halk hikâyelerinin muhtevasında belirttiği; “kahramanlar tarafından yapılan dua ve beddualar mutlaka gerçekleşir (Alptekin, 2016, s. 41)” ifadeleri ile de örtüşmektedir.

“Bir padişahın hiç çocuğu olmuyordu. Bir sabah, namazdan sonra Allah'a yalvardı: “Allahım, bana bir evlat ver. Hanım Sultan, bir yılan doğursa bile razıyım!” Bu duadan sonra, çok geçmedi; Hanım Sultan Gebe kaldı” (Gökalp, 2007, s. 59).

Eserde yer alan bir başka dua örneği ise Aslan Basat isimli anlatıda yer almaktadır. Kaynağını Dede Korkut Hikâyelerinden alan bu parçada kişi isimleri ve olay örgüsü değiştirilmekle birlikte hikâyenin ana teması korunmuştur. Hikâyeye göre Oruz Han(Dirse Han) çocuksuz olması nedeniyle Bayındır Han tarafından düzenlenen şölende kara otağa oturtulur ve bu durum kendisini çok üzer. Evine döndüğünde durumu Burla Hatun'la konuşur ve onun telkiniyle büyük bir şölen düzenleyerek beylerinden kendisine bir çocuk vermesi için Tanrıya dua etmelerini ister.

“Durma sen, otağı kurdur ovaya.
İç ili, dış ili çağır sofraya.
El açsın altı ok birden duaya
İstesin Tanrıdan bize bir oğlan,

Durma sen, şölenler topla ki, yaz kış
 Yirmi dört boy beyi eylesin alkış,
 Alkışı alkıştır, kargışı kargış,
 Onlar ne dilerse verir yaradan.
 ...Duaya yürekten el açtı şölen,
 Oruza bir oğlan istendi gökten:
 Hepsinde itimat vardı duaya,
 Dokuz ayla on gün girdi araya!
 Oruza bir oğul verdi yaradan,
 Talihi kurtuldu artık karadan"... (Gökalp, 2007, s. 111-112)

Duadan alkış diye bahsedilen bu anlatıda da kahramanların ettikleri duaların kabul olduğu ve şölenle edilen duaların ardından ise Aslan Basat'ın dünyaya geldiği görülmektedir. Beylerin duaya dolayısıyla Tanrıya karşı tam bir itimat durumunda olmaları da anlatıda dikkat çeken bir diğer önemli husustur. Aynı anlatının *Oğuz Hini Tepegözden nasıl kurtardı?* Başlıklı bölümünde ise Basat'ın Tepegöz adlı canavarla mücadelesi sırasında ettiği dua karşımıza çıkar. Burada Basat, Tepegöz'ün başına yıktığı kümbetten çıkabilmek için; Ey Tanrı medet (Gökalp, 2007, s. 127)! diye haykırır ve yıkılan kümbetin altından sağ çıktıktan sonra kendisine Yaradan'ın yardım ettiğini dile getirir.

İncelenen eserde karşılaşılan bir diğer dua ise Malazgirt Savaşı başlığını taşıyan iki perdelik manzum piyesin birinci perdesinde karşımıza çıkar. Bu dua düşman ordusu karşısında vatanını ve milletini müdafaa mecburiyetinde kalan Alp Arslan'ın aşağıdaki ifadeleriyle karşılık bulur.

"Acı bu masum halka, çocuklara Allahım,
 Yalnız beni vur, öldür olmasa da günahım!
 Bu mübarek toprağı düşmanlara çiğnetme!
 Yurdumuza fenalık biz etsek de sen etme" (Gökalp, 2007, s. 132)!

Eserde karşılaşılan duaların hemen hepsinin gerçekleşmesinin yanı sıra dua içeriklerinin tamamının iyi, güzel ve doğru olan adına eylemler içerdikleri görülmüştür. Buna karşın incelenen eserde beddua olarak nitelendirilebilecek ifadeye rastlanmamıştır. Bilindiği üzere beddualar karşısında aciz kalınan durumlarda kişilerin zihinsel rahatlıkları açısından yarar sağlarlar. Ancak anlatılarda yer alan kahramanlar düşmanlarına beddua etmek yerine Tanrıya dua ederek onları mağlup edecek gücü isterler.

4. SONUÇ

Ziya Gökalp, Milli Edebiyat akımı içerisinde edebi ürünler vermeye

çalışırken aynı zamanda bu yeni edebi akımın temel dinamiklerinden biri olarak halk edebiyatından beslenmeye çalışır. Milli değerlere bağlı bir yazar olmasının yanı sıra aynı zamanda sosyolog da olan Gökalp, halka dair derinlemesine gözlemleri sayesinde eserlerinde, halkın içinde bulunduğu sosyal, kültürel veya iktisadi verileri işlerken yine halka ait unsurlardan yoğun şekilde yararlanmıştır. Bu düsturla hareket eden Ziya Gökalp halkın kullandığı günlük dil ile yine halka ait milli değerleri koşma ve destanlarında işlemiştir. Bu yaklaşımı ile gerek “Yeni Lisan” hareketi içerisinde gerekse yeni kurulan Türk devletinin milli kimlik inşasında önemli bir yol gösterici olarak yer almıştır.

Ziya Gökalp’in, söylemleri ile eylemleri birbiriyle örtüşen tutarlı bir yazar olması nedeniyle halk edebiyatına olan yönelişini salt düşüncede bırakmamış eserlerinde halk edebiyatına ait belli kalıp ve formelleri de sıklıkla kullanmıştır. Gökalp’in bu yönelişi yalnızca şekilde kalmamış eserlerinin muhtevasına da nüfuz etmiştir. Öyle ki, binlerce yıllık kadim Türk anlatılarını daha modern ve anlaşılır ifadelerle yeniden sunmuş böylece gözleri atide olmasına rağmen ayakları maziye basan eserler ortaya koymuştur.

Ayrıca Ziya Gökalp, parçalanmakta olan bir imparatorluktan kurulmakta olan yeni bir cumhuriyete geçişin hemen her türlü sancısını yaşayan Türk halkını motive edebilmek amacıyla eserlerinde sıkça ve altını çizerek Türkçülük vurgusu yapmıştır. Eserde yer alan hikâye kahramanlarından bazılarının yazarın da ifadeleriyle Türkiye, İslam, İzmir, Edirne, İngiliz, Yunan şeklinde karşılık bulması ve özellikle Aslan Basat adlı anlatıda “*Türkün Basat gibi çoktur aslanı, Mustafa Kemal’dir başkahramanı*”! mısraı bu durumun en açık ifadesidir. Gelineen noktada eserde Türk halk edebiyatı unsurlarından olan türkü, koşma, mani, masal, bilmece, destan ve deyimlerden yararlandığı gibi yine halk kültürü unsurlarından olan geçiş dönemlerine ait ritüellerden de yararlandığı görülmüştür. Böylece Gökalp’in Türk milletinin sahip olduğu kültürel mirası gün yüzüne çıkarmayı amaçladığı ifade edilebilir. Ona göre milli kimliğin kaynağı halkın geleneklerinde ve estetik değerlerinde saklıdır. Bu bakış açısıyla Gökalp, halk edebiyatı ürünleri üzerinden köklerine bağlı ancak çağdaş bir milli kimliğin temellerini oluşturmaya çalışır. Halk kültürünü ilerlemenin karşısında bir engel değil aksine çağdaşlaşmanın kaynağı olarak değerlendirir. Bu noktada Gökalp’in halk edebiyatı ürünlerine yönelmesi yalnızca edebi bir tercih değil aynı zamanda yeni Türk devletinin kültürel kimlik inşasını şekillendiren bilinçli bir fikir hareketi olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda halk edebiyatı unsurları açısından zengin

bir içeriğe sahip olan eser, araştırmacılar tarafından yapılması muhtemel yeni ve çok yönlü çalışmalara uygun bir kaynak olarak varlığını korumaktadır.

5. SUMMARY

Ziya Gökalp, one of the pioneers of the National Literature movement, was not only a great man of letters but also a sociologist. The author, who attaches great importance to the national and spiritual values of the people he descends from and always expresses this, has often made use of ancient Turkish epics and folk tales in his works. Especially in some of the tales and stories he wrote in *Altın Işık*, which is the subject of the study, it is seen that he benefited from the Dede Korkut Stories, which are known in almost every geography of the Turkic world and are one of the milestones of Turkish Literature. In his book, Gökalp not only utilized anonymous folk literature products such as folk songs, *koşmas*, *manis*, fairy tales, epics, idioms, and riddles but also included traditional rituals related to events known as transition periods such as birth, marriage, and death.

In the narratives in the work, the elements of folk literature are not only used as literary forms, but also have the function of glorifying national and spiritual values and transferring them to future generations. In this context, the heroes in the examples of folk literature in the work have turned into expressions that will enable the situations that the Republic of Turkey is going through to be passed on to future generations, sometimes through analogies. In the narrative titled *Kolsuz Hanım*, this is clearly expressed by the fact that Ay Hanım corresponds to Turkey, Yıldız Bey corresponds to Islam, Ay Hanım's amputated arms correspond to the occupied cities of Izmir and Edirne, and the Kızıl Kral, to whom the arms were given corresponds to Greece. Another example of the narration of current events, situations or people based on epic heroes is the expression “Like Basat, the Turk has lions brave but Mustafa Kemal leads beyond the grave.” in the narrative called *Aslan Basat*. Thus, Gökalp both created new narratives representing the national and spiritual values of the Turkish people through contemporary adaptations of historical epics and narratives, and through these narratives, he found a literary way to convey to future generations the great social events and people that have taken place in the collective mind of the Turkish people.

As can be understood from the expressions in the narratives in question, apart from the narratives in the work subject to the study that are directly characterized as fairy tales, Gökalp sees the products of folk

literature as a means of education and upbringing for the new generation. Considering the remarks in Pekmezci Anne, all the tales told by the woman are full of lessons that would raise morality. For this reason, it seems that Gökarp's fairy tales also fulfill the functions of folklore, which are the validation of culture and the verification of the institutions that perform rituals.

In addition, Gökarp sheds light on the social values of Turkish society with the transitional rituals of the narratives in the work. As can be clearly seen in the cases of childbirth and marriage, while the continuity of society is essential, it is also essential that the consent of the woman and/or her family is obtained in marriage. For this reason, it is seen that in the marriage stories in the narratives, although the man himself or his father is the padishah, the consent of the woman or her family is tried to be obtained first. Furthermore, it is seen in the narratives in the work that Turkish society uses prayer as a means of communication with the Creator. The protagonists pray directly to encounter situations that they think are good for themselves or someone else. Another noteworthy point here is that even when the protagonists are incapacitated in the face of any person or situation, instead of taking refuge in a curse that could affect that person or situation, they again take refuge in a blessing in order to turn the situation in question in their favor.

At this point, it has been observed that the work subject to the study contains valuable samples of Turkish folk literature, and in some cases, these samples have the function of transferring important people or events that have left a trace in the recent past of the Turkish people to future generations.

6. KAYNAKLAR

- Aça, M., Ekici, M., ve Yılmaz, A. (2014). Anonim halk edebiyatı. M. Oğuz, M. Ekici, M. Aça, D. Düzgün, R. Akarpınar, M. Arslan, . . . T. Özkan içinde, *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı* (s. 129-234). Kayseri: Akçağ Yayınları.
- Alptekin, A. B. (2016). *Halk hikayelerinin motif yapısı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Altınkaynak, E. (2015). *Anlatım esasına dayalı metinler ve din*. Ankara: Ardahan Üniversitesi Yayınları.
- Altınkaynak, E. (2019). *Halk kültürü(makaleler)*. Ankara: Kültür Ajans.
- Artun, E. (2005). *Türk halkbilimi*. İstanbul: Kitabevi Yayıncılık.
- Balkaya, A. (2017). *Aşık Bahattin Yıldızoğlu ve şiir dünyası*. Kayseri: Fenomen Yayıncılık.
- Bascom, W. R. (2014). Folklorun dört işlevi. M. Ö. Oğuz, ve S. Gürçayır Teke içinde, *Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2* (F. Çalış, Çev., s. 71-87). Ankara: Geleneksel Yayıncılık.

- Boratav, P. N. (1973). *Gümüşhane masalları*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Boratav, P. N. (1999). *100 soruda Türk halk edebiyatı*. İstanbul: Koçbank Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2000). *Âşık tarzı kültür geleneği ve destan türü*. Ankara: Akçağ Yayınlar
- Dizdaroğlu, H. (1969). *Halk şiirinde türler*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Elçin, Ş. (1986). *Halk edebiyatına giriş*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Fidan, A., Kardaş, N., Önen, S., Gökdemir, S., Erkıran, H., Koç, H., ve Başbuğ, N. (2004). *Örnekleriyle Türkçe sözlük 3*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Gökalp, Z. (1976). *Yeni hayat doğru yol*. (M. Cunbur, Dü.) Ankara: Kültür Bakanlığı Ziya Gökalp Yayınları .
- Gökalp, Z. (2007). *Altın ışıık*. İstanbul: Akvaryum Yayınevi.
- Gülşen, H. (2019). Milli mücadele dönemi edebiyatında halk edebiyatı çalışmaları üzerine dikkatler. *Folklor/Edebiyat Dergisi*, 257-265.
- Heyd, U. (2010). *Türk milliyetçiliğinin kökenleri*. (A. G. Bozkurt, Çev.) İstanbul: İlgi Kültür Sanat Yayınları.
- Kardaş, N., Önen, S., Duman, M., Fidan, A., ve Gökdemir, S. (2004). *Örnekleriyle Türkçe sözlük 2*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Kaya, D. (2010). *Ansiklopedik Türk halk edebiyatı terimleri sözlüğü* . Ankara: Akçağ Yayınları .
- Korkmaz, R., Argunşah, H., Kolcu, A., Külahlıoğlu İslam, A., Gariper, C., Gündüz, O., . . . Şengül, A. (2011). *Yeni Türk edebiyatı el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Oğuz, M. Ö., Ekici, M., Aça, M., Düzgün, D., Akarpınar, R., Arslan, M., . . . Özkan, T. (2011). *Türk halk edebiyatı el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Sakaoğlu, S. (2012). *Masal araştırmaları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Saydam, M. B. (2014-15, Kasım, Aralık, Ocak). Psikomitoloji: 'Ara-da-lığın' bir karmaşa olarak inşası. *Doğu Batı*, s. 33-79.
- Türkmen, F., ve Yeşil, Y. (2015). Masal ve masalın diğer türlerle ilişkisi. *Türk Dünyası Masal Araştırmaları (Tastarakay'dan Keloğlan'a)* (s. 567-572). Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Esntitüsü Yayınları.
- Yakıcı, A. (2007). *Halk şiirinde türkü*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Yetiş, K. (1999). Mili edebiyat anlayışı . *İlmi Araştırmalar*, 267-284.
- Yurdakul, M. E. (2007). *Türkçe şiirler*. (H. Kolcu, ve F. Kıran, Dü) İstanbul: Çağrı Yayınları.

Çatışma beyanı: Bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ilişkilerinin bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederiz.

Destek ve teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.